

Slimību profilakses un kontroles centrs

Duntes iela 22, K-5, Rīga, LV-1005, tālr. 67501590, fakss 67501591, e-pasts pasts@spkc.gov.lv

Rīgā

Par vakcināciju pret garo klepu

Kā iepriekš informēja¹ Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk – Centrs), 2024. gadā Eiropas Savienības valstīs, tostarp Latvijā, strauji pasliktinājusies epidemioloģiskā situācija ar garo klepu. Pēc Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra (turpmāk – ECDC) datiem 2023. – 2024. gadā Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomikas zonas (turpmāk – ES/EEZ) valstīs līdz 2024. gada aprīlim ir ziņojušas par gandrīz 60 000 garā klepus gadījumiem, kas vairāk nekā 10 reizes pārsniedz paziņoto gadījumu skaitu 2022. gadā un 2021. gadā. Pēc Centra provizoriskiem datiem Latvijā no gada sākuma līdz 2024. gada 10. jūlijam reģistrēti 881 garā klepus gadījumi (salīdzinājumam 2022. un 2023. gada attiecīgajā laika posmā reģistrēti respektīvi 10 un 37 garā klepus gadījumi). No visiem šogad reģistrētajiem garā klepus gadījumiem 21 bija bērniem līdz viena gada vecumam, 369 cita vecuma bērniem un 464 pieaugušajiem.

Epidemioloģiskās uzraudzības dati liecina, ka garais klepus izraisa lielākas epidēmijas ik pēc trim līdz pieciem gadiem pat valstīs ar augstu vakcinācijas līmeni un šī infekcija joprojām ir nozīmīgs sabiedrības veselības izaicinājums. Zīdaiņiem, kas jaunāki par sešiem mēnešiem, neimunizētiem vai daļēji imunizētiem zīdaiņiem, ir vislielākais smagu slimību iznākumu risks, un lielākā daļa ar garo klepu saistītu hospitalizāciju un nāves gadījumu notiek šajā neaizsargātajā vecuma grupā. Pēc ECDC datiem no 2011. līdz 2022. gadam ES/EEZ valstīs kopumā tika ziņots par 103 nāves gadījumiem, no kuriem 69 (67 %) bija zīdaiņiem un 25 (24 %) bija seniori vecumā no 60 gadiem. Savukārt laika posmā no 2023. gada janvāra līdz 2024. gada aprīlim kopā ziņots par 19 nāves gadījumiem: 11 (58%) zīdaiņiem un astoņiem (42%) senioriem (60 gadi un vairāk. SPKC epidemioloģiskās uzraudzības dati liecina, ka Latvijā kopš 2012. gada reģistrēti 4 nāves gadījumi zīdaiņiem, kuri saslimuši ar garo klepu.

Periodiskas saslimstības palielināšanās ar garo klepu ir saistītas ar to cilvēku skaita pieaugumu, kuri ir uzņēmīgi pret infekciju, samazinoties iepriekš iegūtajai imunitātei un palielinoties nevakcinēto bērnu īpatsvaram. Pieaugot izraisītāja izplatībai un cirkulācijas intensitātei sabiedrībā, pieaug inficēšanās risks arī zīdaiņiem, kuri vēl nav vakcinēti vai nav pabeiguši primārās vakcinācijas kursu pret garo klepu un līdz ar to ir īpaši uzņēmīgi pret šo ļoti nopietnu infekciju. Tādējādi primārais imunizācijas mērķis ir aizsargāt zīdaiņus pret garo klepu, laikus uzsākot un pabeidzot vakcinācijas kursu, vakcinējot grūtnieces, kā arī samazinot infekcijas izplatību ar balstvakcinācijas palīdzību.

Tā kā zīdaiņiem ir vislielākais smagu slimību un nāves risks no garā klepus, un ES/EEZ valstīs lielākā daļa nāves gadījumu ir bijuši zīdaiņiem, kas jaunāki par 3 mēnešiem, ir ļoti svarīgi, lai grūtnieces tiktu vakcinētas pret garo klepu, jo tas dod būtisku aizsargefektu bērnam līdz brīdim, kad viņam izveidosies imunitāte vakcinācijas rezultātā. Valsts apmaksāta

¹ Par garā klepus diagnostiku: <https://www.spkc.gov.lv/lv/media/21618/download?attachment>

vakcinācija pret garo klepu grūtniecēm Latvijā pieejama no 2022. gada, kas ir liels panākums sabiedrības veselības jomā.

Izvērtējot 2023. gada vakcinācijas pret garo klepu aptveres rādītājus, var secināt (skatīt tabulu), ka tā ir nepietiekama bērniem vecumā 7 gadi (91,9%, otrā balstvakcinācija), pusaudžiem 14 gadu vecumā (90,5%, trešā balstvakcinācija), kā arī īpaši zema grūtniecēm (apmēram 25%, salīdzinot vakcinēto grūtnieču skaitu ar jaundzimušo skaitu).

Imunizācijas līmeņa un savlaicīguma rādītāji Latvijā 2023. gada janvārī – decembrī

Infekcijas slimība vai vakcīnas nosaukums	Imunizācijas savlaicīguma novērtēšanas vecums	Mērķa grupas bērnu skaits	Vakcinēto skaits		2023.gada janvārī – decembrī		
			kopā	t.sk. laikus vakcinēti	Imunizācijas līmenis (%)	Laikus veiktas vakcinācijas (%)	Laikus vakcinēto mērķa grupas bērnu īpatsvars (%)
1.	2.	a	b	c	$b/a \times 100$	$c/b \times 100$	$c/a \times 100$
Garais klepus (1)	2 mēneši	14404	13852	12936	96,2	93,4	89,8
Garais klepus (3)	6-11 mēneši	14858	14445	13818	97,2	95,7	93,0
Garais klepus (4)	12-15 mēneši	15808	15785	14168	99,9	89,8	89,6
Garais klepus (5)	7 gadi	22030	20256	18521	91,9	91,4	84,1
Garais klepus (6)	14 gadi	20924	18932	17099	90,5	90,3	81,7
Grūtnieces	-	14404*	3589	-	25%	-	-

*2023. gadā dzimušo bērnu skaits.

Nemot vērā minēto Centrs aicina ģimenes ārstus, pediatrus un ginekologus vērst īpašu uzmanību pacientu vakcinācijas statusa noskaidrošanai, veikt nepieciešamo skaidrojošo darbu ar bērnu vecākiem un grūtniecēm, lai bērni un grūtnieces laikus saņemtu nepieciešamas vakcinācijas un balstvakcinācijas pret garo klepu.

Centrs aicina arī rūpīgi sekot līdzi pacientu vakcinācijas faktu reģistrācijai vienotajā veselības nozares elektroniskās informācijas sistēmā, lai pilnīga un precīza informācija par veiktajām vakcinācijām un vakcinācijas statusu vienmēr būtu ērti pieejama gan pacientiem, gan ārstniecības personām, kā arī imunizācijas aptveres monitoringam.

Direktore

Iveta Gavare

Viktorija Leitēna 67081517
viktorija.leitena@spkc.gov.lv